

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Instellingswet Adviescollege toetsing regeldruk, Regels omtrent de instelling van het Adviescollege toetsing regeldruk (Instellingswet Adviescollege toetsing regeldruk)

1. Wat is de aanleiding?

Met ingang van 2017 is het tijdelijke Adviescollege toetsing regeldruk gestart. Met ingang van 1 december 2022 eindigt de looptijd. De tijdelijke instelling kan wegens wetstechnische redenen niet verlengd worden. De rol van het adviescollege wordt echter hoog gewaardeerd en is positief geëvalueerd.

2. Wie zijn betrokken?

Omdat het voorstel geen directe gevolgen heeft voor burgers, professionals en bedrijven, maar wel voor de overheid en het huidige adviescollege zijn die direct betrokken.

2.1 Rijksbrede afstemming: overheid

Er is diverse malen rijksbreed afgestemd met departementen, zoals in het regeldrukcoördinatorenoverleg en het Interdepartementaal overleg wetgevende en juridische zaken. Hiernaast is ook met diverse departementen separaat overlegd.

2.2 Het huidige adviescollege toetsing regeldruk

Het voorstel is met het oog op de werkbaarheid in de praktijk afgestemd met het huidige adviescollege.

3. Wat is het probleem?

Het primaire probleem is het op korte termijn eindigen van de instelling van het huidige adviescollege. Met het vervallen van externe toetsing en advisering zou een lacune in het systeem van beperking en transparantie van de regeldruk ontstaan.

Hiernaast is gebleken bij het huidige adviescollege dat hoe vroeger in het adviestraject aandacht wordt besteed aan regeldruk (waaronder werkbaarheid), des te makkelijker het is om hier rekening mee te houden.

Ook is gebleken dat een belangrijk deel van de extra regeldruk de afgelopen kabinetsperiode direct of indirect voortvloeit uit EU-wetgeving en veelal geen zicht is op de Nederlandse regeldrukgevolgen bij de besluitvorming in de EU.

4. Wat is het doel?

Doel is de regeldruk voor bedrijven, maar ook burgers en professionals tot een minimum te beperken teneinde het maatschappelijk verkeer en de ondernemingen minimaal te beperken maar wel de maatschappelijke belangen te borgen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Regeldruk is iets wat de samenleving moeilijk zelf kan aanpakken; het is een aspect dat structureel aandacht verdient bij het ontwerpen van beleid en regelgeving en waar de regelgever dus zelf een verantwoordelijkheid in heeft. Niets doen leidt tot het vervallen van de structurele, externe toets op de regeldrukaspecten. Het laten vervallen van een externe toets op de regeldruk zal leiden tot extra regeldruk. Het beperken van de overheidsacties ten aanzien van regelgeving kan derhalve alleen de overheid doen.

6. Wat is het beste instrument?

Om het doel te bereiken zijn er diverse opties:

- Beleidsmedewerkers (en zo nodig wetgevingsjuristen) permanent meer bewust laten worden van regeldruk. Dit kan door een (extra) opleiding/cursus/stage en door het ervaren van klachten van ondernemers;
- Interne advisering in de vorm van een collegiaal advies/interne toets.
- Externe advisering in de vorm van een externe adviseur.

Gekozen is voor de laatste vorm: de eerste vormen voldoen niet, is in de praktijk gebleken. Was de opzet van Actal (ATR's voorganger) om de externe toetsing op termijn op te heffen, gebleken is dat ondanks alle inspanningen de noodzaak blijft. Ook is gebleken dat het huidige concept goed functioneert en een permanente vorm wenselijk is.

Het onafhankelijk, direct adviseren van de Staten-Generaal, een van de taken van het adviescollege, kan niet door een interne instantie.

De meer permanente vorm wordt ondersteund door de met brede steun van de Tweede Kamer aangenomen motie Ploumen/Klaver van 29 april 2021¹ en motie Graus van 4 november 2021². Tevens is de ATR positief geëvalueerd in 2020.

Gegeven de positieve bijdrage aan het beleid en positieve evaluatie van ATR, ligt het voor de hand een opvolger in te stellen. De Kaderwet adviescolleges vereist dat instelling in een wet plaatsvindt.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gevolgen voor burgers, bedrijven, beroepsbeoefenaren en milieu: geen directe gevolgen. Voor burgers, bedrijven en beroepsbeoefenaren geldt dat door het adviescollege bij het opstellen van regelgeving uitdrukkelijk de gevolgen voor de regeldruk moeten worden meegewogen en dat die gevolgen extern en onafhankelijk worden getoetst.

Gevolgen voor de overheid:

Het voorstel brengt een aantal nieuwigheden voor departementen, hoewel het nieuwe adviescollege in de kern dezelfde taken krijgt als het huidige adviescollege. Dit betekent dat zij alle voorgenomen nationale regelgeving toetst op transparantie inzake regeldrukeffecten.

Nieuw is echter de mogelijkheid om optioneel aan het adviescollege advies te vragen inzake beleidsvisies.

Daarnaast krijgt het adviescollege ook een rol ten aanzien van de regeldrukeffecten van Europese regelgeving. Hierbij toetst zij of er substantiële regeldrukeffecten worden verwacht en zo ja, adviseert zij tot nadere uitwerking van de regeldrukeffecten voor Nederland. Het is vervolgens aan het voor het onderwerp leidende departement om de regeldrukeffecten voor Nederland nader in kaart te brengen. Dit is reeds verplicht voor departementen, maar dit geschiedde te weinig.

Indien de effecten zijn uitgewerkt toetst het adviescollege of deze inzichtelijk zijn.

Financieel betekent het dat de extra gelden (€1,8 mln structureel) zoals door het kabinet toegekend, voor het nieuwe adviescollege kunnen worden aangewend.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 28362, nr. 44

² Kamerstukken II 2021/22, 35925 XIII, nr.20